

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski te . . . K.

Stane :

Za celo leto K
za pol leta
za četrt leta
za 1 mesec
Po

.

Štev. 36

Ptuj, 18. septembra 1921

III. letnik

V soboto, dne 24. septembra

ob 8. uri zvečer

SHOD

demokratske stranke

v Društv. domu.

ODBOR.

Dramatično društvo za Ptuj

ima svoj

OBČNI ZBOR

v soboto, dne 17. septembra t. l. ob 20. uri v
spodnjih prostorih „NARODNEGA DOMA.“

Dnevni red :

1. Zapisnik ;
2. Poročilo : tajnika, blagajnika, knjižničarja, gospodarja in intendanta ;
3. Volitev novega odbora ;
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi **ODBOR.**

Županska volitev v Ptuj.

V pondeljek ob šestih popoldne se je vršila nova volitev ptujskega župana, ker prve volitve niso bile potrjene. Zanimanje je bilo veliko, prišlo je 300 meščanov gledat volitev. Pri prvi volitvi je dobil demokratski kandidat dr. Senčar 7 glasov, narodni socialist V. Šerona 6 glasov in kandidat socialnih demokratov Lozinšek 11 glasov. Po tej volitvi sta se sešli demokratska in narodno-socialna stranka k posvetovanju radi županskih kandidatov. Obe stranki sta zahtevali za se župana. Pogoditi ste nista mogli, ker se narodni socialisti niso hoteli udati načelu večine in vstrajali pri zahtevi, da se večina uda manjšini. Demokrati so pravilno zahtevali za se, ker imajo več odbornikov, župansko mesto, narodnim socialistom pa so prepustili podžupansko mesto.

Pri ožji volitvi med demokratskim in socialnodemokratskim kandidatom je le eden naroden socialist čutil toliko narodne zavednosti in poštenosti, da je volil narodnega kandidata, ki je dobil tako osem glasov, a ostal v manjšini proti socialistu Lozinšku. Narobe so pa vsi demokrati pri volitvi za podžupana glasovali za narodno-socialnega pristaša ter mu tako pripomogli do izvolitve.

Ptujske županske volitve so značilne za ptujske strankarske razmere. Socialni demokrati kot najmočnejša stranka (11 odbornikov od 24) so si vtepli v glavo, da ostanejo pri g. Lozinšku, dasi poznajo njega in njegovo preteklost. Sicer Slovenec po rodu je zmerjal Lozinšek Slovence v Ornigovih časih, kakor so to delali narodni odpadniki. Ni se torej razlikoval od proslulega Orniga. Kako naj mesto Ptuj v današnjih razmerah trpi na čelu mestnega starešinstva takega človeka?

Najbolj zanimiv pojav pa so v Ptujju narodni socialisti. Dasi imajo najmanjše število

mestnih odbornikov (6 od 24), bi moral biti župan baš iz njihovih vrst. Utemeljitev je klasična. Oni so socialni kakor socialni demokrati, večina je torej socialna, zato bodi tudi župan socialist. A ne socialni demokrat, nego narodni socialist, ker tvorijo glede slovenske narodnosti narodni socialisti z demokrati slovensko večino (6+7=13), dasi zatrjujejo tudi socialni demokrati, da so Slovenci.

Po isti logiki bi lahko zahtevali jugoslov. demokrati, da mora biti župan demokrat, ker tvorita obe demokratski stranki večino (7+11 = 18.) Ker pa so JDS narodni, morajo narodni socialisti voliti jugoslov. demokrata. Tako daleč pa seveda narodni socialisti ne mislijo, ker so v strankarski zaslepljenosti izgubili čut za nepristransko presojanje.

Stanovanjska oblast.

Z odlokom z dne 26. avgusta 1921 št. 852/21/2 je pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za socialno skrbstvo imenovala v smislu člena 2 nar. dež. vlade v Ljubljani z dne 6. jul. 1921 št. 210 prisednike stanovanjskega oblastva, katero je s tem začelo redno poslovati v smislu stanovanjske uredbe z dne 21. maja 1921 Ur. list 202 oziroma pravilnika k tej uredbi z dne 6. jul. 1921 Ur. list 210.

Kot stanovanjsko oblastvo posluje okrajno glavarstvo za vse območje političnega okraja ter ima isto v smislu člena 10 stanovanjske uredbe izključno pravico razpolagati s stanovanji in drugimi prostori ter določevati najemnino. V teh poslih odloča stanovanjsko oblastvo v sejah, h katerim se pokličeta v vsakem slučaju po dva prisednika oz. namestnika in sicer jeden izmed hišnih lastnikov in drugi izmed najemnikov.

Sejam predseduje načelnik stanovanjskega oblastva ali njegov namestnik.

Okrajno glavarstvo kot stanovanjsko oblastvo posluje izključno le ob sredah in petkih od 9—12 ure v sobi št. 11.

Prošnje v stanovanjskih zadevah je kolkovati z 2 dinarskim kolekom ter priložiti 5 dinarski kolek za rešitev.

Prebivalstvu se v lastnem interesu priporoča, da se seznanji z omenjeno stanovanjsko uredbo in tozadevnim pravilnikom, zlasti v zadevi določevanja najemnine, ter da se le v resnici potrebnih slučajih obrača na stanovanjsko oblastvo za intervencijo, da si s tem prihrani visoko kolekovino in pristojbino za upravne stroške, ki jih predpisuje člen 31 stanovanjske uredbe.

Opozarja se posebno na drugi odstavek člena 23 pravilnika stanovanjske uredbe, glasom katerega morajo stranke, ki se žele na novo preseliti v področje stanovanjskega oblastva ali pa priseliti v notranjosti stanovanjskega okoliša, to priselitev oziroma preselitev vsaj mesec dni prej javiti pristojnemu stanovanjskemu oblastvu. Brez izrecnega stanovanjskega oblastva se ne sme nobena stranka na novo priseliti, niti preseliti niti vseliti v stanovanje.

Istočasno se odreja na podlagi člena 9 cit. pravilnika za občino Ptuj, Breg in Krčevino

obvezna prijava vsake izpremembe v obstanku in uporabi zgradbe stanovanj, stanovanjskih delov in drugih prostorov ter ima vsako tako spremembo hišni lastnik ali upravitelj, istotako podnajemodajalec prijaviti v 24 urah stanovanjskemu oblastvu.

Nadalje se opozarja na kazenska določila člena 30 predmetne uredbe, po katerih se do 500.000 K oz. 6 mesecev zapora kaznujejo prekrški določil te uredbe in pravilnika. Z isto kaznijo se kaznuje tudi oni, ki kaj ukrene, da onemogoči uporabo te uredbe ali se ji izogne.

Končno se pripomni, da bo radi spremenjenih razmer stanovanjsko oblastvo one nerešene prošnje, ki so bile vložene pri prejšnjih stanovanjskih komisijah, rešilo le, ako prizadeje te prošnje obnovijo ter deprinesejo potrebne koleke, ako istih že prvotni prošnji niso priložili.

Gospodarstvo.

Vinogradniki! Kaj nas uči ljubijanski vinski sejem?

Pri ravnokar končanem vinskem sejmu povodom ljubljanskega velikega sejma od 3. do 12. septembra se je izkazalo, da konzumenti, krčmarji in trgovci z vinom iščejo v prvi vrsti le kvalitetno boljša vina in plačujejo za taka neprimerno visoke cene. Posebno v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani je povprašanje za prvovrstnimi kvalitetnimi vini naravnost ogromno.

Vinogradniki! Letošnje leto nam obeta sicer izborna vinsko kapljico. Dajmo, izrabimo ugodno konjunkturo in pridelajmo čim večje množine kvalitetnih vin! Pred vsem, ne začnimo prerano s trgatvijo! Če bo treba in če se je bati prevelikih zgub, podbirajmo raje po enkrat, dvakrat pred glavno trgatvo. Poberimo, če je treba, tudi posamezne rane sorte poprej, a z glavno trgatvo pa pačakajmo najmanj do Terezijenege! Sortirajmo in izbirajmo grozdje pri glavni trgatvi! Vsak tudi najmanjši vinogradnik lahko pridela prvovrstno kvalitetno vino, če boljše grozdne vrste zase potrga in spreša. Bolno, po oidiju ali kateri drugi boleznii napadano grozdje, potem zeleno, v zrelosti zaostalo grozdje ali grozdje od zelo pozno zorečih domačih grozdnih vrst ali manj dozorelo grozdje sploh od prebogato obloženega grozdja, končno gnilo grozdje, je pri tem izločiti, to se pravi na trsu pustiti in še le na zadnje potrgati in posebej sprešati. To zadnje daje pomešano s podbirino dobro domačo pijačo, kazi pa neverjetno kvaliteto, če ga ne izločimo pri glavni trgatvi. Manjši posestniki, pri katerih se ne izplača posebej sprešati pri glavni trgatvi izločenega slabega grozdja, lahko istega po četrtem prelaganju (pri četrtem delu) dodenejo in spravijo mošt, ki nateče odslej naprej, kot manj vrednega posebej.

Srednji in večji vinogradniki pa pridelajte čimveč sortnih vin! Potrgajte posamezne grozdne vrste tudi v mešanih vinogradih posebej in sprešajte jih posebej, ravnaje se vedno po goraj očrtanih navodilih, kar se tiče časa in postopanja po trgatvi.

Na ta način bi se lahko pridelalo najmanj tri četrtine od celotnega vinskega pridelka kvalitetno vino v vrednosti najmanj 50% več, kakor je navadno vino, ki ga pridelamo in za katerega je le težko najti odjemalce. Letos se ceni celotna vinska produkcija na Štajerskem na približno 400.000 hl v vrednosti okroglo 800 milijonov kron. Če se pa ravnamo po zgoraj navedenih navodilih, dvignemo vrednost produkcije za nadaljnjih 300 milijonov kron, to je povisek nad eno tretjino skupne vrednosti, ki se lahko doseže samo z nekoliko več in smotrenim delom. Zatorej vinogradniki! Zvišajmo vrednost letošnjega vinskega pridelka! A. Puklavc.

Nekaj opazk k letošnji trgatvi!

Pred vsem moram ponovno svariti pred prerano trgatvo. Dokler so listi ter grozdni peclji zeleni in grozdje zdravo, tako dolgo pridobiva grozdje dnevno na sladkobi in finem okusu, torej na dobroti sploh; letos pa bo pridobivalo še na množini, posebno če bomo dočakali še pred trgatvo zadostnih padavin.

Pri lepem vremenu se lahko pomnožuje sladkor dnevno za 1/2% in še več. Zatorej ni vseeno, če se prične s trgatvo par ali celo teden dni prej ali pozneje.

Po nekaterih krajih imajo stroge določbe, da ne sme nihče prej pričeati brati, dokler ne določi čas trgatve posebna komisija ali županstvo. Pri dandanašnjem splošnem napredku se komu zdi, da je taka odredba ovira svobodnemu razpoloženju in odveč, ali vendar bi bila tudi pri nas umestna, kajti marsikateri prenačelnik v trgatvi prisili vso okolico, da mu sledi in taka prenačelnikova posameznikov pokvari dostikrat kakovost vin celega okoliša.

Druga važna točka pri trgatvi je skrbno izvršeno delo, torej red in snaga. Le največja čistoča nam lahko zasigura okusno, dobro in stanovitno kapljico, kajti mnenje, da izloči mošt pri oziroma po vrenju vso nesnago, je napačno. Izloči jo sicer, ali še le potem, ko se je navzel njenega duha in okusa, ki mu ostane, ali pa se dostikrat zelo težko odpravi. Zatorej je vso posodo in orodje, ki se rabi, pred trgatvo skrbno osnažiti, če treba z vročo vodo skrtačiti, oz. umiti in med branjem vsaj dnevno splahniti s čisto vodo.

Pri trgatvi je nadalje skrbno ločiti nezrelo in gnilo ali drugače bolno grozdje od zrelega in zdravega; istotako belo od črnega, ker kupci ne marajo visoke barve. Pri večjih vinogradih naj se berejo posamezne vrste za se, ker se sortirano vino lažje in dražje proda, kakor nesortirano.

Paziti je tudi pri trgatvi, da ne pride med grozdje slama, ki se je rabila za vez, in listje ali druge slične reči; tudi se naj ne rabi rjasto, železno orodje. Nesnaga ob času trgatve je dostikrat vzrok različnim poznejšim boleznim in napakam vina, ki stavijo dostikrat pred zagonetko onega, ki ne zna primerno ceniti snago in red.

Vinarski inštruktor Zupanc.

* * *

Weinbaugenossenschaft v Ptuj je prevzel slovenski konzorcij in preosnovi podjetje v delniško družbo. Sestavil se je na iniciativo Zadrugne zveze v Celju proponendski odbor, v katerega so bili izvoljeni! Dr. Anton Božič, predsednik Zadrugne zveze v Celju, Janko Lesničar, ravnatelj Zadrugne zveze v Celju, Jakob Zdravec, veleposestnik v Središču, Lovro Petovar, veleposestnik v Ivanjkovcih, dr. Ivan Fermevc, odvetnik v Ptuj (dosedanji državni nadzornik vinarske zadrugne), Ivan Perko, posestnik v Ptuj, Ignac Vindiš, posestnik na Bregu pri Ptuj, Franc Toplak, ravnatelj Posojilnice v Ptuj, Janez Šegula, posestnik v Hlaponjcih. Pristopil je tudi g. Fran Jurtela, odvetnik v Ptuj, ki je osebno kakor tudi v imenu Hranilnega in posojilnega društva v Ptuj važno akcijo krepko podprl. Ptuj je naravno središče vinske trgovine vinorodnega Ptujkega, Ormožkega in Ljutomerkega okraja. Naše vinorejstvo se nahaja v hudi krizi, iz katere se moremo rešiti le potom

samopomoči. Podjetje vinorejske zadrugne naj tvori podlago novi delniški družbi, ki se ustanovi pod imenom: „Vinarska, d. d. s sedežem v Ptuj.“ Pritegniti hočemo v prvi vrsti vse vinorejce, organizirati na solidni podlagi nakup in prodajo vina v tuzemstvu in skrbeti za izvoz v inozemstvo. Vsaka potrebna pojasnila daje odbor in je naslovljati prijave ali na predsednika g. dr. Antona Božiča v Celju ali pa na tajnika g. dr. Ivana Fermevca, odvetnika v Ptuj.

Cene žitu. Cene žitnih pridelkov so letošnjo jesen po vsej državi neverjetno poskočile. Za kg pšenice plačujejo v Sloveniji po 10-50 K, ječmena 10 K, ovsu 8 K, koruze 10 K, ajde 9 K in leče 17 K. Bela moka se še drži na ceni 18-50 K za kg, toda tudi v tem oziru zremo z vso skrbjo v bodočnost. V Zagrebu plačujejo meterski stot pšenice po K 1060 do 1070, koruze 780 do 885 in ovsu 775 K. V Novem Sadu pa stane pšenica 1020 do 1050 K meterski stot, rž 760 780 K, ječmem 600 do 830 K, moka 1 kg 15-40 K, otrobi meterski stot 480 do 500 K. V zadnjem času je začela kupovati Italija žito in živino v naši državi, kar bo bržčas povzročilo, da cene za žito ne bodo padale.

Dopisi.

Tožba proti Brandnerju. Narodnosocialci so na svojem tuk. shodu dne 8. septembra t. l. nasipavali radovednim poslušalcem kar na debelo — pesek v oči, po priznanem načelu „drži ga“, so se zvalili na našega dr. Pirkmaierja. Poslanec Brandner je v potu svojega obraza izbruhal na dr. Pirkmaierja vso gnojnico, katero so mu v Ptuj narodni socialci prezentirali. Kakor zvemo, je dr. Pirkmaier po svojem zastopniku dr. Senčarju vložil zoper g. Brandnerja in tovarišezasebno obtožbo.

Na shodu NSS dne 8. septembra 1921 so govorniki osebno napadali celo vrsto odličnih demokratov. Le ti si poiščejo zadoščenje na primeren način.

Tatvina v mestni cerkvi. Od srede na četrtek je zločinec vdrl v tukajšnji prostijski cerkvi v tabernakelj in vzel iz njega monštranco in kelih za obhajanje. Ker pa je hotel imeti samo srebro, ni odnesel celih s seboj, ampak je šel v klop in tam odvil vijake, ki držijo skup posamezne dele. S seboj je vzel gornji del monštrance in kupo od keliha, drugo je pa pustil v klopi pred klečalnikom.

ŠPORT. V nedeljo 18. t. m. se vrši prva jesenska tekma: „Sportni klub Ptuj“ proti športnemu klubu „Korotan“ iz Maribora. Prosi se, da bi se ljudstvo udeležilo te tekme, ker le tako moremo priti do kakšnih uspehov. Na Hrvaškem in v Srbiji imajo v vsaki večji vasi po dva kluba, ki se podpirata. Pokažite, da mi Ptujčani nočemo zaostati s tem zdravim delom za telo in duh.

Vinska trgatve. Organizacija vojnih invalidov v Ptuj priredi letos kakor lani s pomočjo vojaške oblasti in pod pokroviteljstvom komande mesta dne 2. oktobra t. l. veliko vinsko trgatvo v Društvenem domu v Ptuj. Vljudno prosimo posestnike vinogradov, da nam po možnosti darujejo potrebno grozdje, sadje itd. Več objavimo v prihodnji številki tega lista. Organizacija voj. invalidov.

Naznanilo. Naročila za glasilo „Vojni invalid“ prevzame poverjeništvu splošne organizacije vojnih invalidov v Ptuj, Prešernova ul. 26 v pisarni vsako sredo, petek in nedeljo od 9.—12. ure.

Volitev cenilnih komisij za dohodnino. V nedeljo, 25. septembra se vrše volitve cenilnih komisij za priredbo dohodnine v Ptuj in ptujskem okraju. Gledati moramo, da pridejo v te komisije možje, ki bodo najboljše zastopali koristi davkoplačevalcev. Zato predlagamo za Ptuj za člane v komisijo gg.: Brenčič Anton, trgovec, Zelenko Ignac, vodja Čevljarske zadrugne, in dr. Franjo Zavernik, živinozdravnik; za namestnike pa dr. Franjo Šalamun, odvetnik, Mahorič Franc, trgovec in gostilničar, in Vaupotič Franc, sedlar. Za

Ptuj dežela se priporočajo gg.: Topolovec Jos., posestnik na Črni Gori, Zdravec J., veletrgovec v Središču, in Žurman Janko, posestnik pri Sv. Trojici pri Rog. Slatini; za namestnike pa: Simonič Fr., veleposestnik v Ivanjkovcih, Vindiš J. v Pobrežah in Kupnik Fr. v Kostrivnici.

Kup gnoja. V „Jugoslaviji“ št. 209 je pisano, kako so umazane ptujke ulice in da se nahaja cel kup gnoja pred tvrdo Hutter in gostilno „Pri belem križu.“ Gospod pisatelj si tega kupa gotovo ni dobro ogledal, ali pa ne pozna gnoja od cestnih smeti. Pisal je, da bi se to moralo prepovedati zaradi zdravstvenih ozirov; ta prostor je že več let določen za ta kup, pa še se dosedaj ni dognalo, da bi kateri človek zbolel ali celo umrl radi tega kupa cestnih smeti. Res je, da bi se našli drugi prostori za ta kup, vpraša se pa, kedo bo plačal cestne pometaje, če bodo šli 1 km daleč s cestnimi smetmi na izprehod.

Sejmsko poročilo. Dne 6. septembra t. l. je bilo na sejmem prigianih 270 konj in 629 goved. Cene so se gibale 6—20 K za kg žive teže. 2 vola s 1618 kg žive teže sta bila prodana 1 kg za 23 K. Drugi dan je bilo prigianih 497 svinj. Cene so se gibale 19—26 K za kg žive teže. Prasci 6—8 tednov stari 160—200 K komad.

Zaprisega rezervnih častnikov. Glasom dopisa komande mariborskega vojnega okruha se pozivljajo vsi rezervni oficirji bivše avstro-ogrške ter črnogorske armade, kateri so že sprejeti v skupni armadi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, kateri so prej v srbski vojski služili in kateri imajo svoja stalna bivališča v območju okrajnih glavarstev Maribor, Ptuj, Ljutomer in Konjic, ter sodni okraj Dolnja-Lendava, v svrhu polaganja ustmene in pismene prisege za 18. september 1921 na jednadnevno vežbo v vojski h komandi mariborskog vojnog okruha v Maribor. Prisega se vrši točno ob 8. uri v II. artilerijski podoficirski šoli v Mariboru. Vsak naj prinese s seboj svoj pečat, vosek, eno celo polo papirja in peresnik.

Cirkovce. V št. 34 Vašega cenjenega lista ste priobčili poročilo o veselici gasilnega društva v Cirkovcah. Prosimo, da blagovolite natisniti sledeče pojasnilo: Društvo ni „klerikalno“, ampak sestoji iz članov, ki pripadajo raznim strankam. Res je, da smo bili dan po veselici po končanem obračunu dobre volje, smo pač „Poljanci“; a to ni šlo toliko na račun blagajne, ampak je pripisati slučaju, da je neki kupec našel izgubljeno listino in v poravnavo preiskavne neprilike dal za 10 l vina. Sicer Vam pa nismo nehvaležni za dobre opomine, ter se še zana prej priporočamo! Cirkovski gasilci.

Začetek šolskega leta 1921/22 na drž. vinarski in sadjarski šoli v Mariboru je 16. septembra t. l., kakor je bilo že razglašeno. Tega dne med 10. in 12. uro se imajo prijaviti vsi učenci v pisarni ravnateljstva. Ta stara kmetijsko-strokovna šola se naj ne zamenjuje z novo srednjo vinarsko, sadjarsko in poljedelsko šolo v Mariboru, za katero se določi začetek šolskega leta posebej pozneje.

Topola. Roparski napad se je zadnje dni izvršil na cesti Mladenovac-Topola. Dva nepoznana oborožena roparja sta stopila pred kmete, kateri so se vračali iz Mladenovca, kjer so prodali svoje poljedelske pridelke. Roparja sta kmetom vzela več tisoč dinarjev, le eden kmet ni hotel da ti denarja in se je spustil v beg. Roparja sta za njim streljala in kmeta lahko ranila. Nato sta roparja brez sledu odšla.

Glasbena Matica v Mariboru stopa v svoje tretje društveno leto. V teh dveh letih se je na zavodu šolalo nad 500 gojencev. Odkloniti se je moralo mnogo prosilcev vsled pomanjkanja prostorov. Temu nedostatku se bo letos odpomoglo, ker se bo pouk vršil tudi v treh sobah na državni gimnaziji. Sprejetih je bilo že pet učnih moči. Med počitnicami je šolski odsek pod vodstvom društvenega nadzornika g. dr. Tomiška izdelal šolski red za gojence in kar je najvažnejše, društveno pragmatiko za redne in pomožne uč-